

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 25. јануар 2007.

Нова серија, г. XVII, бр. 4

*Ближи се мањински
позоришни фестивал*

„Професионалац” у „Талији”

Новости из Мађарског радија

Нови термини емитовања програма на српском

Новинари Српске редакције Мађарског радија са колегама из Новог Сада

Информативни магазин на српском језику, на таласима Мађарског радија, јавља се сваког дана у пола девет увече од 7. септембра 1992. године. Дакле, скоро пуних 15 година. Према слову Закона о јавном информисању, 31. јануара 2007. године укида се фреквенција на којој су се до сада емитовале емисије Мађарског радија на језицима националних мањина. Према одлуци руководства Мађарског радија, у договору са органима власти, члановима експертске групе националних мањина у Мађарској, представником мањина у Кураторијуму Мађарског радија, и не у последњем реду са новинарима мањинских редакција, од 1. фебруара текуће године на умреженим средњим радио таласима Мађарског радија емисије на језицима националних мањина емитоваће се на посебним, средњеталасним фреквенцијама сваког дана од 8 до 20 часова.

По утврђеном редоследу у низу емисија, програм на српском језику емитоваће се директно из студија Радио Печуја са почетком у 14 часова у временском трајању од 120 минута, дакле до 16 часова!

Све емисије на језицима националних мањина моћи ће се слушати на целом подручју Мађарске у исто време, на следећим таласним дужинама: у источном делу земље на средњеталасној фреквенцији (значи на скали радио апарата са ознаком АМ или ВМ) на 1188 килохерца.

На истој фреквенцији се могу слушати емисије у западном делу земље.

Слушаоци у Будимпешти и околини, односно, Печују и околини, и даље могу програм Мађарског радија на српском језику пратити на средњеталасној фреквенцији од 873 килохерца.

Редослед мањинских емисија на горе наведеним фреквенцијама биће следећи: од 8 до 10 на програму је емисија на хрватском док од 10 до 12 емисија на немачком језику. Од 12 до 13 часова преузима се програм Петефијевог радија. Од 13 до 14 часова на програму су емисије мањина које се јављају недељно једном,

однoсо, полчасовна емисија намељена за роме. У 14 почиње емисија на српском језику, у 16 сати се јавља емисија на румунском језику, док блок магазина затвара емисија на словачком од 18 до 20 часова.

Чланови Српске редакције Мађарског радија и овим путем позивају све цењене слушаоце на дружење путем етера у нади да ће они, својим саветима, критикама, предлозима, јављањима, потпомагати рад новинара који свакодневно припремају и уређују радијске магистре на српском језику. Адреса редакције је: Печуј, Улица св. Мора бр. 1 (7621. Pécs, Szent Mór u. 1.) Телефони: 06-72-518-332, 518-331, 518-330.

П. М.

Интензивне мањинске активности у Сегедину

Мањине у Сегедину за собом су оставиле успешну стару 2006. и с правом се надају сличној новој 2007. години – то се између осталог могло чути на скупштинском заседању Савеза народности у Сегедину које је 19. јануара одржано у Дому народности у граду на Тиси.

Скупштинском седницом, којој је присуствовао и Томислав Роцков, председник Самоуправе Срба у Сегедину, председавао је др Иштван Тот, председник Савеза народности у Сегедину који је подневши извештај о прошлогодишњем раду ове организације подвукао да мањине у овом насељу с правом могу бити задовољне, наиме, поред тога да су реализовале већину својих планова, Савез и Дом народности иницирали су током 2006. покретање нових програма који су наишли на одобрење и похвалу од стране представника националних и етничких мањина. Пре свега, ради се о одржавању суботњих матинеја за децу (забавиштарце и основце), ту је и обележавање Дана матерњег језика у вези са којим је речено да ће се овогодишња прослава поменутог дана приредити 20. фебруара и да ће се од сада третирати као традиционална манифестација, а такође веома позитивне критике добио је и тронеделилни народносни табор, одржан током лета!

Баш зато, све три приредбе одређено место добиће и у овогодишњем радном плану Савеза народности у Сегедину чији чланови су затим прихватили и извештај о

прошлогодишњем финансијском пословању те буџет за 2007. годину.

На скупштинском заседању, између осталог, говорило се и о важности конкурисања те даљој сарадњи националних и етничких мањина градова Сегедина и Печуја. Пошто је Сегединцима пристигао позив из Печуја, представници народности у граду на Тиси одлучили су да се одазову позиву и допатују у Печуј у фебруару текуће године а гостопримством Печујцима узвратиће у мају када ће се одржати Дани народности у Сегедину. Повезивање и сарадњу народности двају насеља обе стране сматрају итекако важним, поготово зато јер националне и етничке мањине имају шта да кажу и покажу по питању Културне престонице Европе 2010, а она је, као што се зна, град Печуј.

Пред сам крај скупштинске седнице, уследило је учлањење у Савез народности од стране оних који су изразили ту своју жељу. Међу новим члановима Савеза народности у Сегедину нашли су се Рожа Тот, уметник јерменског порекла те чланови Самоуправе Бугара у Сегедину и Бугарског пријатељског удружења са седиштем у граду на Тиси.

Сарадња сегединских народности је све ефикаснија а у стручним контактима мањина место добија и дружење: још тешње повезивање у облику својеврсне забаве очекује се 3. фебруара када ће се у Ресторану „PICK“ клуба одржати традиционални Народносни бал.

П. М.

Заседао црквено-општински одбор у Печују

Црквено-општински одбор у Печују, предвођен јерејом Предрагом Хајдуковићем, парохом печујским, 16. јануара текуће године одржао је своје прво овогодишње заседање.

Седница је отпочела минутом ћутања у спомен прошле године преминулог одборника Боре Јанковића, а затим је о. Предраг Хајдуковић предложио дневни ред заседања који су присутни одборници једногласно прихватили.

Парох печујски је најпре поднео завршни рачун за 2006. а потом је изнео и нацрт буџета за 2007. годину. Оно што ваља истаћи јесте да је финансијски положај Печујаца у малој мери поправљен а тој позитивној слици делом је допринела и Самоуправа Срба у Печују.

Наравно, печујски црквено-општински одбор жели да искористи бројне могућности конкурисања које нуде разне задужбине, фондови, па баш зато, наглашена је важност праћења расписивања разних конкурса. Међу финансијским потражњама често пута се вреднују и оне молбе које се односе на поклоничка путовања а на седници се, између осталог, говорило и о потреби организовања похођења нашим све-

Јереј Предраг Хајдуковић

тињама. Одборници су изразили жељу да циљ ове године буде Хрватска и то првенствено Ораховица, Крка итд.

Током заседања посебна пажња је посвећена музејском пројекту, изградњи црквено-уметничке збирке у Печују. Будући да време одмиче, истакнута је важност убрзавања организационих припрема за почетак радова при којима Печујци рачунају и на обећану помоћ матичне земље Србије у вредности од 300.000 евра

из Националног инвестиционог плана! Осим наведене своте, месни црквено-општински одбор до додатних материјалних средстава жели да дође путем разних хуманитарних приредаба међу којима чланови поменутог тела предвиђају и хуманитарни концерт реализован помоћу естрадних уметника из Србије! Слична манифестација је остварена током 2003. године када је екипа „Каравана“ при I програму Радио Београда изашла у сусрет Србима у Печују.

Јереј Предраг Хајдуковић је потом присутне одборнике упознао и са стањем у осталим парохијама које опслужује... Истакавши значај очувања црквених здања, светиња у Барањи, он је детаљно говорио и о реконструкцијама у Мађарбоји, Виљану и Шиклошу!

На самом крају седнице црквено-општинског одбора, парох печујски је изразио наду да ће и ове године, 27. јануара, приликом одржавања светосавске свечаности, велик број деце се појавити у седишту месне српске мањинске самоуправе с циљем да декламују, казивају најлепше стихове о Растку Немањићу, светитељу Сави.

Предраг Мандић

Срби из Будимпеште у хрватској престоници

Боже правде по први пут у Загребу

Обележена слава Вијећа српске националне мањине града Загреба

Загребачки Цвијетни трг

Вишегодишња успешна сарадња на културном пољу између Срба у Загребу и Будимпешти, резултирала је и недавном посетом двочлане делегације Српске самоуправе у Будимпешти, представничкој организацији наших сународника из хрватске престонице. Повод је био заиста јединствен, наиме, 13. јанура, на дан када се дочекује јулијанска Нова година, свечано је обележен Свети новомученик Доситеј загребачки, слава Вијећа српске националне мањине.

Свечаност је приређена по други пут и то у загребачком Дому новинара у присуству високих гостију из

Хрватске и Србије и уз учешће хора „Свети кнез Лазар” из Крушевца. Овом приликом по први пут у историји поред хрватске интонирана је и српска химна „Боже правде”. Срдчане речи добродошлице аудиторijuму је упутио председник Српског националног вијећа града Загреба Давид Орловић, а обред резања славског колача и благосиљања кољива обавио је протонамесник загребачки о. Миленко Поповић, који је у славској беседи између осталог рекао:

– Наш светитељ, свети Доситеј био је митрополит загребачки, борио се за мир, љубав, слогу и све оно

Српска црква у главном граду Хрватске

Српска нова година у Српском Ковину

Мања посета него раније

Српска нова година 13. јануара по традицији је прослављена и у Српском Ковину. У дворцу Савојаи за ову прилику скупило се стотинак гостију, углавном из Ловре и Бате, а за добро расположење био је задужен оркестар „Весели Удварци”. Као и претходних година при-

ређена је томбола на којој су главне награде биле печено и живо прасе. Веселе уз добро јело и пиће, као и уз врхунску услугу особља овог објекта, потрајало је до зоре, а у поноћ српску химну „Боже правде” отпевао је драмски уметник Милан Рус.

С. М.

Од нове године нови начин организације

Убудуће заједно Ловра и Макад

Од финансијских рестрикција до административних промена

Рестриктивна економска политика Мађарске у 2007-ој одразила се и на административну организацију села Ловре, јединог насеља у земљи са већинским српским становништвом. Према речима начелника Љубомира Алексова, због драстичног смањења нормативних дотација намењених функционисању и одржавању српске школе и обданишта, буџетска година завршена је негативним салдом. На основу актуелних законских одредаби финасирање школа обавља се на другачијим основама него раније (по групи, а не по ученику), што нарочито погађа васпитно-образовне институције са малим бројем ђака.

Имајући у виду да је друга највећа ставка у годишњем буџету одржавање административног система, управа села била је принуђена да одлучи на којем ће пољу морати да примени драстичне мере штедње, како би санирала новонас-

талу финансијску ситуацију. С обзиром да буџет за школу и обданиште ни у овој години неће бити већи, а расходи (одржавање, режијски трошкови) се стално повећавају, начелник села истиче да ни једног тренутка није било сумње у погледу правца у којем у 2007-ој треба кренути.

Одлучено је да се уместо коришћења административних услуга Српског Ковина, убудуће оформи много јефтинији начелнички уред и то у сарадњи са суседним селом Макадом. То значи да од 1. јануара 2007-е Ловрани велики део услуга за које су до сада морали да путују у Ковин, могу да добију на лицу места, у сопственом насељу, што је много јефтиније, а како се мештани надају и ефикасније.

Што се тиче перспектива у овој години, она би се по свему судећи могла окарактерисати као година планирања, каже г-дин Алексов и

додаје да село због свог положаја и услова које нуди, постаје атрактивно за велики број предузетника, који седиште својих фирми пријављују у Ловри. Све је израженија тенденција да се буде у току и са актуелним конкурсима Европске уније за развој мањих регија, што дугорочно такође може да донесе позитивне резултате.

Досадашње искуство показало је да се не сме чекати само на државни буџет, већ треба на време испитати све могућности за прибављање додатних финансијских извора, било путем укључивања у веће европске пројекте, било путем улагања у развој микроклиме, атрактивне за улагања са стране. С обзиром да у Ловри и околини нема индустријских постројења, једно од решења јесте форсирања близине Дунава и могућности које нуди, односно, стварање еколошки чисте средине.

С. М.

што је за људски род позитивно. Нажалост, у времену у којем је живео, непосредно пре и за време Другог светског рата, није било ни мира, ни љубави, ни слоге и због тога је и пострадао. Данас, и ова наша српска заједница и ми заједно са њом исто тако следимо стопе нашег митрополита, боримо се за мир, слогу, здравље и сваку срећу грађана града Загреба и наше заједнице у њему. Верујемо да ћемо молитвама светог Доситеја у томе и успети.

Заштитник Вијећа српске националне мањине страдао је од последица усташког терора, а сахрањен је 1945. године у манастиру Ваведене у Београду. Поред његовог гроба положени су посмртни остаци покојног епископа будимског г-дина Данила.

Свечаност је настављена краћим духовним концертном хора из Крушевца, да би након краћег времена проведеног у пријатељском হাসкању уз српске специјалитете које су приредили домаћини, гости прешли у оближњи хотел. Уз чашу шампањца, новогодишње честитке у поноћ је упутио домаћин славе и целе свечаности, Давид Орловић, а дружење је настављено до раних јутарњих сати.

С. М.

Неизвесна судбина културно-уметничког друштва у Медини Укида се „Шаренац“?

Културно-уметничко друштво „Шаренац“ у Медини се укида... Или ипак има наде да ово фолклорно удружење опстане?

У моменталној ситуацији, по свему судећи, ансамбл ће се угасити, мада се чине огромни напори да до тога ипак не дође. Већ дуже време, темељи културно-уметничког друштва су уздрмани, тешку ситуацију унутар ансамбла није решила ни персонална промена на челу положаја уметничког руководиоца удружења: још пред сам крај 2005. године Јожеф Саваи, уметнички руководилац Културно-уметничког друштва „Танац“ из Печуја примио се да од Гергеа Ковача преузме кормило „Шаренца“. Дошло је до кратког успона у делатности ансамбла током којег су млади Мединчани успели да увежбају две кореографије – Игре из Шумадије и Влашке игре – наступали су на мохачким Бушима, међутим, од раног пролећа прошле године фолклорна група је поново кренула према понору који се зове укидање, престанак рада...

Тешкоће за Мединчане, иначе, отпочеле су још у октобру 2005. године. Заувек су изгубили Едиту Шиклоши, жену која је била мотор друштва. Једно време остали су и

Јожеф Саван

сима ансамбла. Нажалост, дошло је до прекида рада, настала је пауза, све до 1999. године, када је група поново оживела и бројала 25 одраслих и 30 деце. Под управом Гергеа Ковача, иначе, шефа Оркестра „Рацке жице“ из Душнока, кренуло се са увежбавањем кореографија, ускоро су уследили позиви за наступе а захваљујући српским активистима, дошло је и до сарадње са српским

Савета Сокић

број је опао па је на крају уметничком руководиоцу остало четири мушка и шест девојачких плесача. Овај број је и њему самом дао повод за размишљање: има ли перспективу „Шаренац“ који је једно време сањао о поновном постављању на бину чувеног „Мединског сватовца“.

Нажалост, одговор је био негативан... Узгред речено, у одлуци Јоже-

фа Саваија да напусти Медину, важну улогу играле су и друге околности, разлози...

Од раног пролећа 2006. године, медински КУД „Шаренац“ на папиру постоји, практично, међутим, не функционише. Штета, јер позиви, како нам је рекао Ласло Салаи, начелник села, пристизали су и у међувремену. Бројна гостовања пала су у заборав, мада је део младежи и тада био вољан да настави рад па баш зато, тешко је прихватити данашњу сурову чињеницу да се „Шаренац“ укида. Хоће ли се, међутим, заиста укинути? Одговор смо на то питање затражили најпре од госпође Наталије Сокић, заменика начелника села, председника Самоуправе Срба у Медини: „Група се разишла. Нажалост, не видим шансе да ансамбл поново оживи, пре свега, и зато што нема уметничког руководиоца. Тешко ми је рећи, но, чисто сумњам да ће „Шаренац“ поново прорадити.“

Госпођа Савета Сокић, члан месне српске мањинске самоуправе оптимистичкији процењује будућност ансамбла и упркос тешкој ситуацији, нада се поновном оживљавању „Шаренца“: „Нажалост, многе генерације су отишле на даље школовање, док су остале још премладе. Тако мислим да је деци потребно нешто ново. Радићемо на томе да се наш ансамбл не разиђе. Настојаћемо да ангажујемо стручњака или из Србије или из Борова, Хрватске. Пре свега, мислим на Милана Цвијановића. Њега лично знамо, познајемо и потражили смо га. Отпочели смо преговоре с њим, но, пошто је и он кренуо неким другим путевима, за сада је оптерећен послом, међутим, обећао је да ће изаћи у сусрет Мединчанима, наћи ће времена за нас. Ако се господин Цвијановић прими и ми можемо прихватити његове финансијске услове, потражње, онда већ сутра можемо даље да кренемо! О Медини се мора чути, не смеју нас заборавити, избрисати!“

Хоће ли доћи до укидања мединског Културно-уметничког друштва „Шаренац“ – остаје да се види. У сваком случају, друштво је, у међувремену, добило новог председника Кристијана Шиклошија. Колико ће се он залагати за поновно покретање рада, не зна се. Једно је, међутим, сигурно: у тренутној ситуацији највеће залагање за опстанак ансамбла испољава

начелник села Ласло Салаи који је већ потражио и месну српску мањинску самоуправу и начелно се договорио с њом да ће заједничким снагама све учинити у циљу спасавања ове фолклорне групе. „Шаренац“ ће добити и моралну и материјалну подршку... Ако ни то неће бити довољно, онда је заиста неминовна пропаст Културно-уметничког друштва „Шаренац“ у Медини о чијој ће се судбини расправљати и на следећој седници посланичког тела насеља, крајем јануара, почетком фебруара текуће године.

Предраг Мандић

Културно-уметничко друштво „Шаренац“

без другог ослоња: начелник села Ласло Салаи, који је од поновног оснивања фолклорне групе на срцу носио судбину „Шаренца“, због болести је чак три месеца провео у болници. И на крају ваља споменути и проблеме изазване природним током живота: многи су због школовања у другим, удаљенијим градовима напустили Културно-уметничко друштво „Шаренац“. У ансамблу није остао ни један играч српске националности, штавише, Јожеф Саваи је на крају на располагању имао четири мушка и шест девојачких плесача.

А оновремено, 1965. године, када је под управом Саве Козића основана мединска фолклорна група, слика је била сасвим другачија. Истина, друштво је радило само неколико година, али сви су се радовали успе-

културно-уметничким друштвима у Хрватској. Међу њима се Бобота и Борово Село и дан данас радо помињу.

Герге Ковач је успео да увежба 6-7 кореографија. Са њим су Мединчани на разним квалификацијама освојили сребро и бронзу, имали су бројне наступе и гостовања. Међутим, многобројне обавезе младог ентузијасту навеле су да поднесе оставку на место уметничког руководиоца ансамбла. Тај корак, иако тешка срца, учинио је у октобру 2005. године а друштво није напустио све до тада док није нашао адекватну замену.

Јожеф Саваи, дакле, у октобру 2005. године је преузео фолклорну групу: тада је играло седам женских и седам мушких играча, међутим, за кратко време, нажалост, и овај

Мединчани на једном од ранијих наступа

Личанин сам тим се дичим

Фантастична, за мене најлепша, најчувенија, најинтересантнија и најомиљенија планинска регија Лика, са површином 5563 км² обухвата пет општина: Госпић, Оточац, Грачац, Доњи Лапац и Кореницу. Град Госпић је био и остао седиште Лике. За време Војне Крајине био је главна база крајинске пуковније. То је био онај историјски период када су господари личких хиљада били ускоци, вуци и хајдуци. Важан и охрабрујући – могло би се речи историјски – догађај за Лику и Личане десио се је тек после Првог светског рата, 1925. године, када је била изграђена Личка жељезничка пруга. Територијално Лика је нека врста отворене котлине. На северозападу према чувеном Горском Котару, на југоистоку према дивној Далмацији. Лика, са надморском висином 500 – 700 м простира се између четири планине: Велебит (1758 м), Велика и Мала Капела (1503 м) и Пљешевица (1657 м). Географски спада у категорију тзв. кречњачких терена, са више већих или мањих личких поља, међу којима су највећа: Гацко, Грачачко, Госпићко, Косињско, Брезово, Кореничко, Крбавско и Личко поље. Врло интересантне су и две реке понорнице (река која тече наизменично на површини и подземно). Река Лика извире на 597 м надморске висине и тече на растојању 78 км. Приближавајући се Велебиту „нестаје”. Река Гацка је мало мања, међутим и њена судбина, као и судбина реке Лике, везана је за Велебит. Обе, подземно кроз Велебит, теку на растојању више од 30 км. Тако, ове две личке реке понорнице, лавирајући испод Велебита, вероватно се „такмиче” да по могућности брзо стигну и састану се код плавог Јадрана. Пре него стигну на Јадран њихове воде користе за покретање турбина ХЕ „Сењ”.

На Велебиту (најдужа динарска планина Јадранског приморја; пружа се упоредо са морском обалом око 130 км.) код Грачаца, познат и интересантан је велики систем подземних канала, Церовачке пећине. То су три пећине, међусобно повезане, са дужином око 4 км. Од тога за туристичко разгледање је уређено 2 км. Поред осталог ту су велике дворане, многи и лепо украси као и налази пра човека и керамике илирско – келтске културе. На основу природних лепота, планина, брда, клисура, кањона, долина и поља, као и ретке флоре и фауне, већи део Лике би могао да постане један диван – за домаће и стране туристе врло интересантан – етнопарк. Знао да у Европи има и већих, лепших интересантнијих и разнообразнијих планинских регија. Међутим, оно што сам научио о Лици и доживио у Лици за мене је увек било и остало на првом месту; то се никада не заборавља. Главно занимање Личана било је и остало сточарство, воћарство и пчеларство. Од пољопривредних продуката главну улогу има кромпир, купус, пшеница и кукуруз. Интересантно је и то да од пољопривредних површина само 24% -а су оскудне оранице и баште, а 76% -а ливаде и пашњаци. Пре Другог светског рата ова слабо на-

Др Бошко Колунџија

Сурови дани и године (I)

сељена и сиромашна регија имала је 253 насеља, са укупно око 100 хиљада Личана. За време рата више од 20% -а становништва је погинуло, убијено или умрло од тифуса. Наш чувени и омиљени песник Јован Дучић, на почетку песме Лички мученици, о страдањима Личана каже:

На велику срећу, за време рата нико из породице Сладаковић није ни умро ни погинуо. Једино мој брат од ујака Милан провео је четири године у немачком заробљеништву; након ослобођења вртио се у Сувају. Када сам се након 20 година први пут вратио у отаџбину желео сам да

Крајолик Личког Поља

„Стрељају и сад на свим пољима, Поред свих пута стоје вешала; Падају бољи све за бољима, С тлом српским крв се српска смешала.”

Две личке породице

Породица Колунџија: Колунџија Гаврило – Ђукић Душанка (моја бака и дједа) имали су два сина:

1. Раде Колунџија – Јелена Будисављевић имали су пет синова: Горан, Душан, Јован, Милан и Бранко
2. Јован Колунџија – Милица Сладаковић

– Дара, из првог очевог брака, родила је две кћери и три сина: Јелена, Милка, Јован, Стево и Драган
– Бошко, има две кћери и сина: Мира, Рита и Гаврило.

За време Другог светског рата Усташе су убили мог оца, стрица, стрину и петеро браће од стрица. Сестра Дара и њен муж Пилип умрли су од тифуса. Каква неописива трагедија? Од 17 чланова наше породице Колунџија остало нас је живо само седмеро: мајка Милица, петеро деце од сестре Даре и ја.

Породица Сладаковић: Сладаковић Мићо – Њопић Душанка имали су два сина и две кћери:

1. Илија Сладаковић – Коса Медић имали су две кћери и два сина: Мира, Саја, Милан и Симо
2. Ђуро Сладаковић – Даница Јованић имали су сина Бранка и кћерку Анђелку
3. Милица Сладаковић, моја покојна мајка.
4. Ката Сладаковић – Мићо Ђукић имали су кћерку Босиљку и сина Драгана

што пре пронађем браћу и сестре од ујака и тетке, као и кћери и синове сестре Даре. После вишегодишњег упорног истраживања моја жеља уродила је плодом. Пронашао сам и упознао моју велику родбину.

Мајка Милица и кћерка Мира

Моја покојна мајка Милица пре, за време и после рата тешко је преживела неколико трагичних догађаја. После смрти краља Александра Карађорђевића (1934) у Хрватској су вођене жестоке полемике и препирке, у које се је умешао и мој покојни отац Јован. Поред тога у творници, где је радио, био је секретар синдиката. Због политичке делатности био је ухапшен и осуђен на три године робије, коју је издржао у злогласној тамници Лепоглава. Није му помагало ни то што је за време Првог светског рата био подофицир у империјалистичкој Аустро-Угарској армији и на руском фронту био рањен. Ја сам тада имао 11 година и био у стању да обављам и неке физичке послове у пољопривреди. Без обзира на моју активност пуне три године живели смо у великој беди. Срећом имали смо две краве и неколико оваца. То нам је спасило живот. Након три године робије тата је стигао кући и убрзо се запослио у једној творници у Словенији (тада у Словенији је било лакше наћи радно место него у Хрватској). Ја сам са својих 14 година могао више и успешније да радим у пољопривреди; а неколико година касније на изградњи жељез-

ничке пруге Бихаћ – Книн. Изгледало нам је да смо пребродили нашу материјалну кризу; очекују нас бољи дани! Нажалост наш материјални „просперитет” трајао је врло кратко време. После капитулације Југославије и стварања НДХ у великој неизвесности осећали смо да треба убрзати пољопривредне радове, како смо тада говорили: „припремити се за дугу и неизвесну зиму”. Добро се сећам, крајем јуна 1941. године, тата и ја смо цео дан косили траву; за време одмора при-

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (49)

Повлачење са престола

Када је успешно проширио и учврстио српску државу – која се, да још једном подсетимо, простирала од Јадранског мора до долине Мораве – Стефан Немања се, сопственом одлуком повукао са власти. О том догађају детаљно пишу његови синови Сава и Стефан. У трећем поглављу *Житија светог Симеона* (Стефана Немање) Сава каже да је Немања сазвао сабор, сакупио „благородну децу своју и све изабране бољаре своје, мале и велике“, то јест властелу, и саопштио им своју одлуку и жељу да се повуче у манастир. У *Житију светог Симеона* (Стефана Немање) које је написао Немањин средњи син Стефан Првовенчани, у десетом поглављу исти догађај се описује овако: „Кад је свршио молитву ову, призва к себи жену своју, и синове своје, и архијереја својега, по имену Калиника, и старешине, и кнезове земље своје који управљаху, војводе, војнике па им говораше...“ Суштина дугог и – по тадашњем обичају – китњастог излагања је истоветна са оном коју смо могли прочитати и код Саве. Немања је присутнима саопштио своју жељу да се посвети монашком животу, а истовремено је објавио да за свог наследника на престола поставља сина Стефана. Историчари ни данас немају прави одговор на питање зашто је Немања при повлачењу са власти заобишао свог прворођеног сина Вукана и престо препустио средњем сину. Нагађања, која нису без основе, ипак постоје. У претходном наставку сте могли прочитати да је савез који је после 1190. склопљен између Стефана Немање и византијског цара Исака II Анђела био потврђен женидбом Немањиног сина Стефана синовицом цара Исака II, по имену Јевдокија. У међувремену је на византијском престола дошло до промене. Превратом 1195. цар је постао Исаков брат, Јевдокијин отац, Алексије Анђео. То значи да је Стефан у тренутку када му је отац уступио престо био зет византијског цара од кога је добио високу титулу севастократора и уживао његову пуну подршку.

По Савиним речима Немања „и другога племенитог и драгог сина, кнеза Вукана, благослови и постави за великог кнеза, и даде му довољно земље“. Државно тежиште Вуканових „земља“ било је на територији Зете, некадашњег „краљевства Далмације и Дукље“ па је Вукан био више повезан са римокатоличким земљама Запада на које ће се касније и ослањати.

После повлачења са престола Немања се замонашио, добио име Симеон, и повукао се у своју задужбину манастир Студеницу. У исто време замонашила се и његова жена и добила монашко име Анастасија. Свој рад на подизању манастира Стефан Немања је наставио и као монах Симеон.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Брендирање

Ако ниси скоро била у нашој матици, изненадићеш се колико ће те неких чудних, нових израза заплъуснути при следећем сусрету с њом. Један од најчешће коришћених у последње време је „бренд“. Дуго ми је требало да сазнам да је, једноставним језиком речено, бренд у ствари нека добра марка, нешто квалитетно, непоновљиво, што има име. То би требало да буде нешто што је само наше, према реч бренд то сигурно није. Та реч ме слушају исто онолико колико ме је пре пар година слушавао израз „фенси“ и на крају сам једва укапирало да то значи бити модеран, у тренду.

Али да се вратим на брендирање свега могућег и постојећег. Ето, драга моја, у Србији је и добар, стари ајвар постао бренд. Није ми познато како га сада, као таквог, треба јести, углавном, све дневне новине су с поносом објавиле да ајвар више није зимница, него бренд. Не смем ни да рачунам колико је Србији требало година да схвати да може да га понуди иностранству. Ала ће бити изненађени када им јавимо да ми ајвар већ годинама купујемо, али као хрватски и бугарски бренд. Док остатак света планира да освоји космос, Срби откривају домаћи ајвар, брендиран у суседству. Неће ме чудити ако овом нашем смислимо ново име, на пример АУВАР, тек да делује као да није српски, јер ни ми сами генерално не верујемо у домаће ствари, колико год добре биле. И у Србији и у Мађарској, када неко хоће да покаже како је успешан и велики, свом предузећу да такво име да не можеш ни да претпоставиш чиме се бави. Тако сам недавно остао без једне врло битне информације, пошто је у подугачком називу једне фирме писало и KNOW-HOW, за шта ми је службеница на 198 одмах рекла да не постоји, или ја нисам умео да изговорим.

Али, није ово ништа у односу на то колико људи у Пеити покушава од себе да направи бренд. Рецимо, гледам суседни сто за којим седи пет веселих жена и један бучни мушкарац. Пошто су даме у неко доба почеле да зевају, а да би им дочарао да му је умеће у кревету у ствари лични бренд, он рече: „Кад ми једног дана више не буде до тих ствари, одох на неку планину и готово!“ Онда се једна од поспанних дама, налаћена на сто, нагло тргла и узвикнула: „Слушајте ви, господине, ми ни сада не знамо да ли то ваше силно саморекламирање има и реално покриће, тако да, што се нас тиче, можете одмах да одете на планину“.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Басари НИН-ова награда

Светислав Басара добитник је НИН-ове награде за најбољи роман на српском језику у 2006. години, за књигу „Успон и пад Паркинсонове болести“ (издање Графичког атељеа „Дерета“ из Београда), саопштио је 18. јануара жири у простору Алфа банке Србија, спонзора новчаног дела награде од 7.000 евра. Ова одлука донесена је већином гласова жирија. Басара је вест прокоментарисао речима: „Нисам човек од говораније. Не знам да ли је боље добити или не добити НИН-ову награду. Ако је не добијете онда је то недостатак а ако је добијете морате да се нађете у оваквој гужви какву ја не волим“.

После неколико кругова гласања у најужи избор за НИН-ову награду ушли су романи Срђана Ваљаревића „Комо“, Мирјане Митровић „Емилија Лета“ и Светислава Басаре „Успон и пад Паркинсонове болести“. У завршном делу гласања за роман Мирјане Митровић гласали су Слободан Владушић и Александар Јовановић, док су за роман Светислава Басаре гласали Милан Влајчић, Тихомир Брајовић и Стеван Тонтић, рекао је председник жирија Милан Влајчић, који је затим прочитао сажето образложење поменуто одлуке.

Роман Светислава Басаре припада његовом поетичком кругу промишљања односа цивилизације, моралности и болести које нас нагризају у распону од средњовековних прогона до нововековних концентрационих логора и гулага. Остварен у жанру који подразумева преклапања времена, коришћења историјских докумената и апокрифних, измишљених сведочанстава, овај роман у својој драматургији и иронично-гротескном тону показује због чега је његов писац већ заузео запажено место у српској књижевности, рекао је Влајчић.

У Графичком атељеу „Дерета“ речено је да је прво издање награђеног романа распродато пре него што је објављена вест да је књига добила НИН-ову награду, те да је већ почело штампање другог издања романа.

Завршен филм о Мирослављевом јеванђељу

Документарно-играни филм „У почетку беше реч – Мирослављево јеванђеље“ премијерно је приказан у Београду 19. јануара у Народној библиотеци Србије. Реч је о причи о вишевековном путу Мирослављевог јеванђеља, најстаријег сачуваног рукописа српске ћирилице који је уписан у Унеско збирку „Памћење света“ 2005. године. Филм је до сада приказан у неким местима Србије, а рађен је у независној продукцији.

У основи је четворосатни телевизијски серијал, сниман протеклих неколико месеци у Грчкој, Албанији, Русији, Аустрији, на Светој гори... Режисер и косценариста Бошко Савковић (сценарио је потписао и Вељко Топаловић) рекао је да је пут Мирослављевог јеванђеља јако чудан. Текст је писан у Бијелом пољу пре више од 800 година и из малобројних назнака се сазнало да је поручилац кнез Мирослав Хумски. Не зна се како је рукопис стигао у Хиландар, али је познато да га је краљ Александар Обреновић добио на дар од овог манастира. Штампање првог фототипског издања у 300 примерака поручио је краљ Александар 1897. године од бечке штампарије.

Пратећи трагове историјског кретања Мирослављевог јеванђеља, Бошко Савковић је са својим сарадницима стигао и до Петрограда. Тамо се у националној библиотеци обрео лист из књиге који је 1848. године украден из Хиландара и донет у Русију. По речима Бошка Савковића надлежне установе Србије никада нису тражиле од руских власти да украдени лист буде враћен.

...И

ТАЧКА

Протестна песма. Песник М. је – претурајући по старим фасциклама – пронашао једну своју бунтовничку песму (смисљену за неки непостојећи рокенрол бенд), написану давно, као младићки протест против новонадошлог света капитализма који је оновремено тако нагло преплавио град Б. и његове становнике, и у који се песник, касније, тако лепо и неприметно уклопио:

На слатким мукама

Разапет на путу
Месождера-мрава
Ричући ко марва
Тражим своја права
Док се на ме спушта
Офуцана курва
Јануарска ноћ
Ја вичем – у помоћ!

Висећи на кукама
Сапет слатким мукама
Ја млатарам рукама
Док се на ме спушта
Офуцана курва
Јануарска ноћ
Ја вичем – умоћ!

Упадох у мед и млеко
Пливам уздуж и попречно
Нигде обале
Где ћу из тог океана
Слатке преваре
Док се на ме спушта
Офуцана курва
Јануарска ноћ
Ја вичем – умоћ!

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Велико финале**

Не зна се ко је на већим мукама: Приштина, Београд, Брисел, Њујорк, Москва... Помињу се и Рим, Париз, Берлин. Чак се и у далеком Пекингу осећа напетост. Косово је у центру пажње целог света. Све се мање-више зна унапред. Марти Ахтисари ће 26. јануара саопштити своју идеју о независном Косову, које чланице Европске уније већ узимају здраво за готово. Остала је само једна непознаница – Русија. Сви су у паници шта ће се одлучити у Путиновом кабинету. Хоће ли Москва одржати обећање дато Београду, или ће попустити пред све јачим притисцима Запада? Хоће ли у целој причи о ампутацији, рањена Србија добити неку утешну „протезу“, неку материјалну замену?

Француски „Монд“ износи озбиљну забринутост да ће Руси ставити вето у Савету безбедности на сваки предлог којим би се Косову дала независност. Ако се ово догоди, ствар би пукла на другом крају – у самој Покрајини. Зато је Хавијер Солана, високи представник ЕУ за спољну политику и безбедност, тражио од косовског председника Фатмира Сејдиуа, да „сачува мир и преузме одговорност“.

И док Европа смирује свог пулена, Русија само долива уље на ватру српских нада и илузија, па Путин у телефонском разговору

са Коштуницом каже да је његов став принципијелан и да „решење за Косово треба тражити у оквиру Повеље УН, чији је основни принцип очување територијалног интегритета.“

Европа, дакако, притиска и Београд, али више шаргарепом него штапом, па је прича о хапшењу Младића гурнута у запећак. Уместо тога велича се улога Србије у региону, и неопходност њене интеграције у Европску унију. Помињу се и неки силни милиони евра, који само што нису легли на рачун Београда. Брисел покушава да олакша Србима, и да им са леђа скине „терет“ у виду Косова.

Ту су и Албанци, који се такође позивају на Повељу Уједињених нација и питају: „Зар на том папиру не пише како свако има право на самоопредељење?“

Најновије вести кажу да ће на крају доћи до „трулог компромиса“ којим неће бити задовољни ни Срби ни Албанци. Из Ахтисаријевог предлога, наиме, избрисане су све речи и изрази типа „независност“, „суверенитет“ и „територијални интегритет“, што се већинском народу у Покрајини неће допасти. Политичари ће то моћи да интерпретирају на свој начин, али је велико питање како ће обични људи реаговати. Званична Приштина ће вероватно користити термин „условна независност“, док ће Београд можда и бити задовољан јер ће моћи да каже како је само реч о „међународној управи“. Што се преосталих косовских Срба тиче, они ће право стање, ма како се оно звало, осетити на својој кожи јер ће бити под влашћу Албанаца.

ТЕКУЋА ТРАКА**Реакције САД на изборе у Србији**

Званична Америка је резултате парламентарних избора у Србији доживела као јасан подстицај политичарима да створе нову, демократску коалициону владу. У Вашингтону се такав исход очекивао, са уверењем да он потврђује да је већина грађана Србије опредељена за наставак реформи, улазак у евроатлантске интеграције, комплетирање сарадње с Хашким трибуналом и мирољубиво решавање косметског питања. Вашингтон, свакако, осећа олакшање што се нису обистиниле стрепње појединих његових кругова да би избори могли да донесу појачану „радикализацију“ Србије и усмере је ка „новим политичким конфронтацијама са Западом“. У том духу је интонирана и оцена агенције АП да су „ултранационални радикали добили највише гласова, али да је неколико продемократских група скупило довољно места (у парламенту) за формирање нове владе, ако буду могле да реше међусобне разлике“.

Претпоставља се да ће Запад у целини, укључујући и САД, учинити додатне напоре, ако тако нешто осети за потребно, да подржи иницијативе за смањивање разлика, а повећање кооперативности међу потенцијалним коалиционим партнерима у Београду.

Војводина у Бриселу

Председник Скупштине Војводине Шандор Егереш наставио је да ће Војводина отворити своју канцеларију у Бриселу. О томе, међутим, треба постићи консензус са политичким партијама у Србији, па Егереш, иначе функционер Савеза војвођанских Мађара, очекује да се то догоди после избора.

Идеју су подржали у Европском парламенту, а задатак Канцеларије биће лобирање за економске, културне и политичке интересе Војводине као европске регије.

Тениски хулигани

Око 150 навијача, Хрвата, Срба и Грка, учествовало је у етнички мотивисаној тучи у Сиднеју, на Отвореном тениском турниру Аустралије. Како јављају локалне новине, туча је избила у једном парку близу тениских терена, где су једни на друге бацали флаше и покушавали да се обрачунају барјацима. У гомилу је улетело око 20-ак полицајаца и смирило ситуацију, док су српски навијачи узвикивали „Умрите, Хрвати!“, а Грци скандирали: „Грчка – Србија!“ Званични представници Срба и Хрвата у Аустралији осудили су овакво понашање навијача.

Ухапшен терориста

Аустријска полиција је ухапсила бившег припадника ОВК-а, који је намеравао да активира две бомбе у згради Скупштине Црне Горе у Подгорици. Реч је о педесетогодишњем Албанцу са америчким пасошем, који је ухапшен на бечком аеродрому.

Оставка**израелског генерала**

Начелник Генералштаба израелске армије генерал-потпуковник Дан Халуц поднео је прошле недеље оставку, преузимајући одговорност за неуспех лоше вођеног рата против Хезболаха прошлог лета. Притисак је сада усмерен на његове partnere у том неуспелом војном ангажовању, а то су премијер Ехуд Олмерт и министар одбране Амир Перец. Иако је Олмерт убеђивао Халуца да остане на челу армије до завршетка истраге специјалне владине комисије, официри у Генералштабу су поздравили његову одлуку, нагласивши да је била неопходна због свега што је избило на видело о деловању војске током рата.

ОКО ПЛАНЕТЕ

Безбедњаци, терористи, обавештајци, авантуристи...

Странци у ирачком паклу

Прошлонеделна погибија мађарског држављанина који је радио у Ираку као део екипе за обезбеђење једне америчке фирме актуализовала је питање учешћа странаца у рату у Ираку. Осим Ирачана (који се међусобно даље деле на шиите, суните и Курде) и иностраних трупа (пре свега Американаца) који воде свакодневне крваве окршаје, странци из скоро свих земаља света пристижу у ратом захваћени Ирак, ризикуюћи животе зарад планиране велике зараде.

Примања безбедњака су многоструко већа у ратној зони него код куће, па се многи од њих надају да ће у Ираку зарадити пензију. Често, међутим, уместо жељене добити очекује их стравична смрт, као неименовану особу из Чонграда, која је изгорела у ципу, заједно са својим колегама, приликом терористичког напада на њихов конвој. Ирак је место где тренутно ни до зуба наоружана и добро обучена лица не могу да буду сигурна да ли их на следећем раскршћу не вреба насилна смрт.

Странци пристижу у Ирак и из сасвим других мотива. Ради се, пре свега, о терористима, војним стручњацима и обавештајцима из суседних земаља, који желе да ситуацију преокрену у своју корист. Зато у Ираку Американци учествују и у новој врсти рата – не боре се само против локалних побуњеника него и против разних екстремиста придошлих из иностранства, међу којима су и припадници Ал каиде, а сада су као непријатеље идентификовали и уље из Ирана.

Трупe САД ухапсиле су у Ираку за последњих неколико недеља већ две групе Ирачана, сумњичећи их да врше субверзивну делатност на суседској територији. Уследило је хитно стратешко појачање: у Персијски залив Американци су упутили две групе носача авиона и антиракетни баталјон који би требало да спречи евентуални но-

Глобалне потребе САД

Повећање забринутости и ангажмана око Ирана, амерички кругови објашњавају и као последицу ширих, глобалних потреба. Стрени се, наиме, да би „презаузетост“ Америке у Ираку могла да подстакне разне њене противнике по свету да „искористе за себе“ такву ситуацију.

Појачање мера против Ирана стога је, каже, упозорење свима да – суперсила има снаге и за отварање нових фронтана. У међувремену је у САД обелеђено да је део оружаних вишкова Пентагона тајно испоручиван Ирану.

ви ирански напад – лансирање пројектила на снаге САД у региону.

Такве акције САД личе на примену недавног упозорења шефа Беле куће Џорџа Буша да је Вашингтон решен да „пресеке канал и разори мреже којима из Ирана и Сирије пристиже помоћ побуњеницима у Ираку“. Није ли, заправо, почео „тајни рат“ против Техерана и Дамаска, пита се „Њузвик“. Сличну слутњу испољио је и нови челик сенатског Комитета за спољне односе Џозеф Бајден који је писмом затражио од Буша разјашњење – да ли је дато и „зелено светло“ за операције америчких специјалаца и на тлу Ирана и Сирије?

Такав налог Буш није, засад, потписао, извештава недељник, позивајући се на неименоване функционере администрације. Али званичници су приметно појачали оптужбе против Иранске Исламске Републике. На терет јој, поред „сумњивог развоја“ нуклеарног програма, стављају „појачано уплитање у ствари Ирака и снабдевање тамошњих побуњеника оружјем“. Све више америчких војника на том фронту гине од експлозивних направа испоручених из Техерана, алармира „Вашингтон тајмс“.

Престижна америчка Студијска група недавно је, у оквиру пројекта за побољшавање ситуације у Ираку, Бушу предложила дијалог са Техераном и Дамском, али је он то одбио и практично отворио нови фронт, пре свега против Ирана, оценио је „Њујорк тајмс“.

Песме и приче о Светом Сави

Путовање Светог Саве

Како путује, вукови иду за њим,
Очима осветљавају му пут.

С неба силази на земљу,
Са земље на небо.

Из земаљске у неземаљску кућу.

Зоран Милић

Манастир Хиландар

Шуми чемпрес, хучи море
уз обале Свете Горе
и мирише морска пара
уз зидове Хиландара.

Ту векови обилазе
ко уходе шумске стазе,
а монаси с кула мотре
историјског тока смотре.

Ту Симеон, седе главе,
мудром руком сина Саве
претаче све своје жеље
у житија и повеље.

И оставља српско име
а и српске земље с њима,
и потписе и тапије,
и да се зна шта је чије.

Векова већ осам тако
светли као бакља сваком
тај Хиландар из даљине
као очи домовине.

Ранко Симовић

Прича о Светом Сави

Када је Свети Сава ишао по земљи,
Још пре свога рођења,
Док се звао Растко,
Као што иде и сада
Само га не видимо,
А можда је то било и доцније.

Кренуо је Савиним стопама,
Ка Савином извору

На Савином врху,
Куда и ми идемо,
Јер другог пута и нема.

Када је негде око Савина дана
Наишао Савином страном,
Напали су га пси,
Као што и сад нападају
Свакога ко се упуту Савиним
траговима.

Путник је најпре саставио три
прста,
Како је одредио да се и ми крсти-
мо,
Плашећи их законом
Од кога су још више побеснели,
А ни до данас нису узмакнули.

Онда се сагнуо да дохвати камен,
Али камење беше замрзнуто,
Свезано за земљу студеним
синџирима,
Јер беше јака зима,
Као и ове године,
Као увек око Савин дана.

Већ су разносили Савина стопала,
Савин кук и Савин лакат,
По продолима и јаругама земље
Због које је подељен свет,
Кад је Свети отпасао мач уста,
Једино оружје које је носио,
А које је и нама оставио,
Говорећи ове речи:

– Нека је проклета земља у којој су
Пашчад пуштена, а камење
свезано.

Матија Бећковић

Мирење браће

После смрти свога оца, Сава увиђа да су баш на њега прешле велике одговорности за српски народ. Зато, уз молитве, неуморно ради. Организује монашки живот у Хиландару. Саставља Карејски типик за испосницу („кућу тишине“) у Кареји, као и Хиландарски типик. Ове његове писане књиге значе правила живота и рада, по којима се и данас живи у Кареји и у Хиландару.

Оне су истовремено и прва наша књижевна дела која је створио српски писац на српскословенском, а добрим делом и на српском језику.

Савино Житије Светог Симеона, посвећено животу и раду његовог оца, прво је чисто књижевно дело написано народним, српским језиком.

Док овако неуморно ради, Сава одржава везе са својом земљом и преписку са братом Стефаном. Сазнаје за његову неслогу са Вука-

Мирење браће, рад Уроша Предића

ном. Сава одлучује да, бар привремено, остави миран живот монаха и да одлучно допринесе учвршћењу и напретку српске државе. Sprema више свештеника и калуђера, много црквених књига и потребну опрему за манастире. Узима очеве посмртне остатке и 1206. године са пратњом се враћа у Србију. У манастиру Студеници 19. фебруара поново сахрањује оца Симеона, и над његовим мртвим телом коначно измирује браћу, Вукана и Стефана.

Ранко Симовић

Свети Сава и сирота девојка

Чује једном нека сирота девојка, да је Свети Сава много учеван и паметан човек, па пође на пут да га потражи, и тако га нађе у једном далеком манастиру.

– Господе – рекне му тада ова девојка – ја сам убога сиротица без среће. Нико ме неће. Не могу да се удам. И тако очајавам. Рекоше ми неки људи, да ти помажеш сироте, па сам ето дошла до тебе, да се смиљеш на мене сироту и да ми помогнеш.

– Дете моје – одговори сиротој девојци Свети Сава – ја немам ни злата ни сребра, те да те обдарим да будеш богата. Али ћу ти дати нешто што вреди више од свега тога, само ако ме послушаш, па ћеш бити срећна. Буди вредна и чиста! Буди паметна и скромна! Буди поштена, али увек весела! Буди милостива и увек добродушна!

– Али, господе, моје друге имају богате родитеље, имају лепе хаљине и лепу обућу, а ја немам ништа од тога, и онда како ћу бити срећна кад ја све то немам, пошто сам сирота.

– Е, ја ти друго не могу дати – рече Свети Сава и оде.

Сирота девојка у свему послуша савете Светог Саве. Живела је у свему онако како јој је он казао. Радила је онако како је он учио. И тако се на далеко прочује као вредна, паметна и поштена девојка.

Чује тако за њу неки богат човек, па дође те је испроси за једног сина. И тако се она уда много боље но оне њене богате друге. Али се зато она сећала навек мудрих савета Светог Саве, и њега је славилa и преслављала.

Станоје М. Мијатовић

Свети Сава

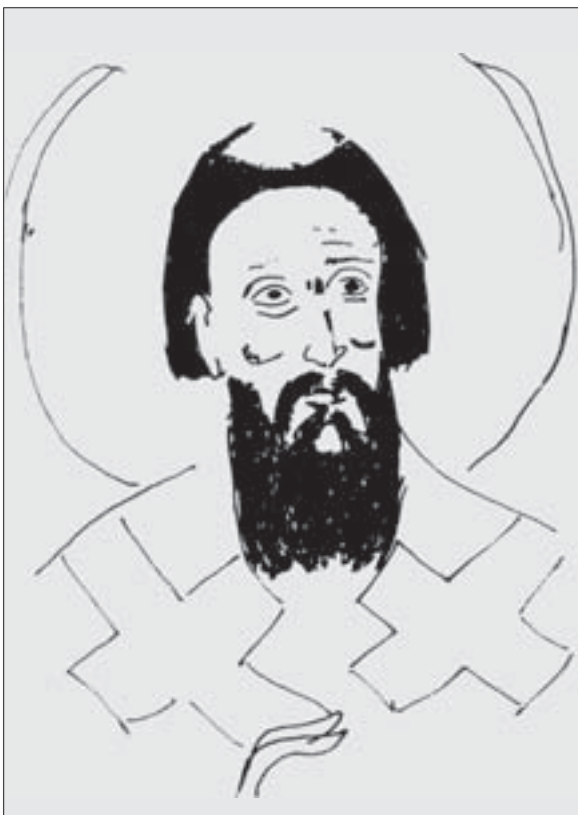
и отац и мати с малим дететом

Донели отац и мати мало, ново-рођено дете у цркву, к Светом Сави, и замолили га, да дете благослови и да му да срећу.

– Ја ћу га благословити, као што је Исус децу благословио, али му срећу не могу дати – одговори Свети Сава. – Срећу, можете му дати само ви, родитељи његови, ако га зарана научите: да ради, да штеди, да не лаже, да не краде, да слуша, да је побожно, да поштује старије, да је у свачему умерено, а нарочито ако га будете упутили да добро чува своје здравље.

Родитељи су учинили, што им је Светац казао, па је од њиховог малог детета постао, после, добар, радан, поштен и побожан човек. То се после чуло на далеко, па је са свију страна долазио силан свет и доводио малу децу Светом Сави, та да је благослови и да им да срећу. А Свети Сава свима је одговарао као и онима првима.

Станоје М. Мијатовић

ПОШТАНСКО**САНДУЧЕ****Срећа или несрећа?**

Одговор на питање из претходног броја: „Да ли је Сеоба била на срећу или на несрећу нашег народа?“ Свакако је на несрећу, а не само Велика Сеоба, него и друга иселјивања када Срби треба да оставе своју домовину из било којег разлога.

То знамо да наши преци, да би спасили свој живот требали су да беже испред Турака и да су се могли некако вратити не би се ту асимиллирали.

Велика је асимилација, не само овде код нас, него широм света, где год има Срба, а то је на несрећу, и наш народ ће нестати.

Н. Т.

Самоуправа Срба у Мађарској,
Културни и документациони центар Срба у Мађарској
и Српска самоуправа у Будимпешти
срдечно вас позивају на

Светосавску академију

која ће се одржати у просторијама ресторана „Бурбон“
(1146 Будимпешта, улица Ајтоши Дирер 19-21,
1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21)
дана **27. јануара 2007.** (субота) са почетком у 17.00 часова и

Светосавски бал

који ће се одржати на истом месту
дана **27. јануара 2007.** (субота) са почетком у 20.00 часова.
За добро расположење ће се побринуте оркестар РТВ Нови Сад
под руководством Миће Јанковића. Вокални солисти: Уснија
Рецепова, Милан Прунић и Љиља Петров.
Продаја улазница се врши од 15. јануара 2007.
Цена улазнице је 7000 фт. по особи. У цену је урачуната и вечера на
принципу „шведског стола“ – јело и пиће (са изузетком жестоких
пића) се могу слободно узимати до поноћи, а након тога ради бифе.

Пријава на факултет за учитеље и васпитаче

Учитељски факултет у Будимпешти поред учитељског смера ове године први пут покреће и смер за српске васпитачице (забавиље). Рок пријаве: **15. фебруар 2007.** Услов: средњошколска спрема. Пријавити се могу и они који су раније матурирали, средњошколци који ће ове године матурирати, као и страни држављани са нострификованом средњошколском дипломом. За детаљније информације обратити се Марији Ластих – Министарство просвете и културе, тел.: 473-7751

Адреса институције:

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Tanító- és Óvőképző Főiskolai Kar,
1126 Budapest, Kiss János altábornagy u. 40.

На пријавни лист обавезно написати: szerb nemzetiségi szakirány

Изложба фотографија фресака косовских манастира

Српска православна црквена општина у Будимпешти, Амбасада Републике Србије и Галерија фресака из Београда организују изложбу фотографија фресака манастира са подручја Косова и Метохије, који су под заштитом УНЕСКО-а. Изложба ће бити отворена 25. јануара у Амбасади Републике Србије, 26. јануара ће бити изложена у Српској гимназији у Будимпешти, а од 27. јануара у светођуђевоком храму у Будимпешти.

Концерти у Сентандреји и Будимпешти

Оркестар Шендерге – Сентандреја
27. јануара, Ресторан „Арансárkány“

(Szentendre, Alkotmány u. 1/a)
Ансамбл Вујичић – Будимпешта
2. фебруара, у 19.30 сати, Kultea klub

Прослава св. Саве у Сегедину

25. јануара 2007. у 17 сати на Сегединском Универзитету
Свечани програм у оквиру приредбе:

Освећење славског колача и кољива – свечана беседа –
рецитал малишана српске групе вртића у Риго улици –
рецитал ђака Српске школе у Десци

Организатори приредбе су:

Катедра за славистику Сегединског Универзитета,
месна српска заједница у Сегедину, сегединска српска самоуправа,
Задужбина „Милош Црњански“

Дечји клуб „Шарена барка“

Позива све заинтересоване, мале и велике
у недељу **4. фебруара, од 10 – до 13 сати**
на заједничко дружење на броду „Vogue“
У оквиру програма гостује Вишња Петровић глумица из Србије
са представом под насловом „Шест и по чуда“
Информације: Ђорђе Шибалин 06-20-958-7093

Сусрет мањинских позоришта у Мађарској

од **2. до 9. фебруара 2007.**

Bábszínház – Thália Színház

У оквиру манифестације наступа и

Српско позориште у Мађарској

5. фебруара у Позоришту Thália, Régi Stúdió

у 16.00 сати – на српском језику

у 20.00 сати – на мађарском језику

Душан Ковачевић: Професионалац

(тужна комедија по Луки)

Режија: Радослав Дорић

Играју: Милан Рус, Тибор Ембер, Зорица Јурковић, Лајош Мезеи

Цена карте: 800 фт, за ђаке: 400 фт.

Карте се могу купити или наручити у Српском позоришту
(Budapest, V Falk Miksa u 3. Tel: 354-1186)

Мокрањац 150 - Корнелије 175

Предавање проф. др Данице Петровић, директора музиколошког института САНУ, под насловом „Живот и стваралаштво Стевана Мокрањца и Корнелија Станковића, великана српске музике“, одржаће се у аули Српске школе у Будимпешти (Budapest, VII., Rózsák tere 6-7.) 25. јануара, са почетком у 11.00 часова. Приступ је слободан.

Организатори: Српска самоуправа у Будимпешти и Српска школа у Будимпешти.

Хуманитарни бал у Десци

У организацији Јужномађарске префектуре РСО-а и дешчанске Српске самоуправе **24. фебруара 2007 с почетком у 19 сати** у Спортској хали. Цена улазнице са вечером је 6.000 фт по особи.

Мени: специјалитети мађарске и српске кухиње. У поноћ томбола.
Приход од бала намењен је обнови дешчанске Српске православне цркве.

Програм: У суботу од 10 сати уз пратњу туристичког водича могу се погледати знаменитости села Деске, католичка црква, дворца Герлиц, српска православна црква и Сеоски дом. Поподне од 17 сати вечерње у српској православној цркви. Главни покровитељи приредбе: Др Иштван Ујхелји, државни секретар и Боровој Рус, директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској.

Пријаве се могу слати до 10. фебруара. Золтан Нађ: 30-740-1849, Јожеф Шимиц: 62-571-584, 20-421-8436, Кристифор Брцан: 30-851-7868.

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретарредакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског законика из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. –

Технички руководиоца: Карољ Сабо. ✦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov.milan@gmail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Фото: Иван Јаскић

Апел Орхана Памука

Цариградска Патријаршија и проблеми са којима је принуђена да се бори, постали су тема најновијег чланка Орхана Памука у јубиларном броју турског листа „Радикал“.

Поводом десетогодишњице листа, његови издавачи су спровели неку врсту експеримента тако што су светски познатом нобеловцу дали на један дан овлашћења главног уредника. Памук, који је лично пре-

живио све могуће претње од стране ултранационалиста и исламиста, као главну тему специјалног издања листа „Радикал“ поставио је прогоне којима су у Турској подвргнути писци и уметници. У чланку под насловом „Један крст – хиљада полицајаца“, лауреат Нобелове награде за литературу у 2006. години, говори о предрасудама великог броја становника Турске у односу на Цариградску Патријаршију.

Молебан за ниспослање снега?

Због неочекивано топле зиме, код православних Руса може да се појави нови молебан – за ниспослање снега, изјавио је у Москви руководилац Секретаријата за односе Цркве и друштва, протојереј Михаил Дудко.

Он се сложио са тим да овај топао период без снега многи верници тумаче као казну Божију. „Временске аномалије било које врсте изазване су нарушавањем еколошке равнотеже, тако да и људи и животиње често веома тешко подnose те појаве“, рекао је о. Михаил Дуд-

ко. Отац Михаил подсећа да у Цркви постоје посебна чинодејства, нпр. за ниспослање кише, за лепо време, која, по признању самих свештеника који их врше, и данас често бивају услышена. „Код нас није пракса да се молебан за даривање кише служи без кишобрана“, шали се о. Дудко и додаје: „Пошто не постоји посебан чин молби за овакву прилику, није искључено да ће свештенослужитељи модификовати постојећа свештенодејства да би од Господа измолили толико чекани снег.“

Пресуда Турској

Европски суд за људска права је својом недавном одлуком обавезао Турску да Цариградској Патријаршији врати имовину Цариградске духовне академије.

Сагласно тој пресуди, турска држава је дужна да врати Цркви имовину бивше богословске школе у току наредна три месеца или да јој исплати око 900 хиљада евра. Пресуду је суд донео једногласно, иако

је међу судијама био присутан и један турски правник. Ова одлука Европског суда је први случај у историји којим је европски правосудни систем осудио Турску по питању права хришћанских мањина које живе у овој држави. Правни експерти су ову пресуду назвали историјском и не искључују да она може постати преседан за друге сличне случајеве.

Исповест Емира (Немање) Кустурице

Да би прешао са једне религије у другу, морао бих да припадам овој првој, а како сам ја претходно био човек без религијских предзнака, нема говора о било каквој религијској конверзији. На прашкој Академији лепих уметности две године сам изучавао Стари Завет и то Писмо ми је било ближе него што је Куран био ближи било којој од мојих нена. Прво, мислим да је ту пресудно што сам Стари Завет читао на српском језику, а моји преци су морали да читају на арапском и најчешће нису знали шта изговарају. Дакле, није било речи о преласку са ислама на Православље, посебно не на начин на који су сарајевски Дани кривотворили мој интервју *Њујорк Тајмс*у поводом филма Живот је чудо. Они су написали лажни наслов тог интервјуа *Од секуларног муслимана до православног фанатика*. Нити сам ја православно фанатик, нити је ико могао да буде секуларни муслиман. (...)

Дошао сам до педесете године живота и сада већ свако питање везано за живот укључује и размишљање о смрти. Када одем желим да мојим потомцима оставим јасну представу о идентитету и да не завршим као онај Андрићев јунак из Травничке хронике, који је подвикнуо на неке Турке када су хтели да линчују неког човека. Он је рекао: *Не дирате човека, а ови склони линчу су га упитали ко си ти, а он им је одговорио – ја сам већи мусли-*

ман од свих вас. То је био неки доктор Латин из Рима, који је лечио конзуле у Травнику. Хтео је да спасе од сигурне смрти оног кога су водили на линч. Када је умро сахранили су га на муслиманском гробљу. Питали су неки људи после како католика сахранисте на муслиманском гробљу, а ови одговорили – па сам је рекао да је муслиман. (...) Алију Изетбеговића сам упознао у стану његовог сина. Био је врло благ, веома наклоњен мени, изузетно учтив, али сам схватио да не може да буде мој председник, јер је за Ива Андрића рекао да је „подворичко копице пуно мржње“. Ја сам рекао: „Не верујем баш да је пуно мржње.“ То је изговарао у тренутку када смо излазили, када смо обували ципеле, које смо претходно скинули. Онда сам схватио да не може да буде мој председник неко ко за Андрићево Писмо из 1920. каже да је пуно мржње, а управо се ту указује на то колико много мржње има код нас. То је када у Србији неко каже – овај нас стварно представља као Цигане, јер снимам такве филмове. Тако да сам, како време пролази, све уверенији, да је са Митераном пропала идеја о озбиљним, великим политичарима, који нису неке лутке великих компанија или тих обавештајних невладиних организација. Некако сам уверен да би Де Гола, да је којим случајем жив, већ неко прогласио за ратног злочинца.

(одломци из интервјуа НИИ-у)

